

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมวลมนุษยชาติ เพราะการศึกษาเปรียบเสมือนดวงประทีปส่องนำชีวิต เป็นประตูของความสำเร็จและเป็นกุญแจแห่งอารยธรรม ดังนั้นจึงไม่มีประชาชาติใดในโลกอันกว้างใหญ่นี้ ที่ปฏิเสธความสำคัญของการศึกษา เพราะต่างตระหนักดีว่าพวกเขาอาจดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างสงบสุขหากปราศจากการศึกษา ความจริงการศึกษานั้นไม่เพียงแต่จะมีความสำคัญต่อมนุษย์เท่านั้น หากมีความสำคัญทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสังคมอื่นๆ ของอัลลอฮ์อีกด้วย (อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต, 2557 : 1) การศึกษาเท่านั้นที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศสภาวะทางเศรษฐกิจการเมืองการปกครอง สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ก็ขึ้นอยู่กับการศึกษาของชาติ และการศึกษาเป็นเครื่องการพัฒนาคุณภาพของสังคมไทย ให้ทันยุคโลกาภิวัตน์ โดยผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทเป็นผู้นำเพื่อให้ผู้ได้บังคับบัญชาร่วมมือในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุผลด้วยความเต็มใจ (เกษม ศิริสัมพันธ์, 2546 : 5 อ้างถึงใน จิราพร แพน้อย, 2551 :1) การบริหารองค์การที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารเป็นองค์ประกอบและมีบทบาทที่สำคัญยิ่งซึ่งจะต้องใช้ความรู้ความสามารถในการเป็นผู้นำ เป็นหัวหน้าการบริหารงาน ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์การ นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้คอยชี้แนะ จูงใจ ประสานงานให้ผู้ได้บังคับบัญชาเกิดความเข้าใจและปฏิบัติตามแผนงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีขึ้น ในองค์การ เกิดความสามัคคีร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานเป็นผู้นำในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม สร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ได้บังคับบัญชาตลอดจนประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีขององค์การ เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังที่ มัลลิกา ต้นสอน (2545 : 193) กล่าวว่าไว้ว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถทำงานให้กับองค์การได้อย่างเต็มความสามารถและด้วยความเต็มใจถือเป็นงานสำคัญและท้าทายสำหรับผู้บริหารทุกคนที่จะต้องใช้เทคนิค วิธีการต่าง ๆ ในการกระตุ้นหรือชักจูงให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็งทุ่มเทให้กับองค์การอย่างเต็มที่ ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงกลไกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้ได้บังคับบัญชา เพื่อที่จะสามารถชักจูง กำกับ หรือผลักดันให้บุคคลเหล่านี้แสดงพฤติกรรมไปตามที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ

สภาพสังคมไทยในอดีตมีค่านิยมและวัฒนธรรมที่จำกัดบทบาทสตรีไทยซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเป็นผู้นำของสตรีในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองหรือด้านอื่น ๆ สังคมมักไม่ยอมรับความสามารถของสตรีในบทบาทผู้นำ โดยเห็นว่าสตรีเป็นเพศที่อ่อนแอ มีค่านิยมในเรื่องความสวยงามประกอบกับสรีระทางร่างกาย ทำให้สตรีมีข้อจำกัดในบทบาทอันเป็นผลทำให้มีสถานภาพด้อยกว่าเพศชายในทุก ๆ ด้าน และเห็นว่าสตรีควรมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่เพียงในบ้านทำหน้าที่ดูแลครอบครัวและสั่งสอนบุตรหลานเท่านั้น เช่นเดียวกันในยุคก่อนอิสลาม ถูกกล่าวถึงในประวัติศาสตร์เกี่ยวกับสถานภาพของสตรีในอดีต ไม่ว่าจะเป็นยุคกรีก โรมัน และอียิปต์โบราณ หรือแม้แต่ดินแดนอาหรับซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดศาสนาอิสลาม ก็ไม่มีการยกย่องสถานภาพสตรี ไม่มีการให้เกียรติสตรีแม้แต่่น้อย อับบาส มะหมูด อัลอักศอด(อ้างถึงใน กุฎามะฮุ 2549 : 16) ได้กล่าวว่า จากการค้นคว้าและวิจัยอย่างกว้างขวางในหัวข้อสถานภาพสตรี ในศาสนาและสังคมต่างๆ ในยุคโบราณก่อนอิสลามว่า สตรีในสังคม กรีกโบราณไม่ได้รับเสรีภาพในทุกๆ เรื่องที่เป็นสิทธิทางกฎหมายพวกนางต้องอยู่ในที่พักอันใหญ่โต เป็นสถานที่ตัดขาดจากถนน มีหน้าต่างน้อยและมีการเฝ้าประตูต่างๆอย่างเคร่งครัด ส่วนแนวทางการปฏิบัติต่อสตรียุคสมัยโรมันจะเป็นแนวทางเดียวกับอินเดียโบราณที่มีเกี่ยวกับกฎหมายที่มีต่อสตรี คือ นางจะไม่มีสิทธิในตัวเอง ด้วยเพราะนางยังต้องเกี่ยวพันกับบิดา สามี และบุตรชาย คติพจน์ของพวกโรมันคือ โช้ตรวนของผู้หญิงจะไม่ถูกแก้ออก สตรีโรมันไม่เคยได้รับอิสรภาพจากโช้ตรวน ไม่แตกต่างมากมายนักกับอารยธรรมอียิปต์ที่มองว่าสตรีคือความชั่วร้าย ดังนั้นการอยู่ห่างไกลสตรีจึงถือเป็นความดีงามสำหรับผู้ที่ไม่ต้องการให้ความต้องการครอบงำ พวกเขาไม่เห็นคุณค่าของสตรี พวกเขาเห็นเพียงว่าสตรีคือของเล่นและสิ่งไร้ค่าเท่านั้น Abdul-Rahman Al-sheha (2012 : 12)กล่าวว่า สตรีในยุคก่อนอิสลาม (ยุคญาฮิลียะฮ์) จะถูกหลอกลวง ต้องเผชิญกับความยากลำบากและถูกกดขี่อย่างรุนแรง สิทธิของเธอถูกทำลาย ทรัพย์สินของเธอถูกจำกัด ไม่มีสิทธิได้รับมรดก ไม่มีกฎหมายใดที่ห้ามบุรุษรังแกสตรี คนอาหรับในยุคโง์เวลานี้ไม่ยอมให้ภรรยาคลอดลูกเป็นผู้หญิงเพราะพวกเขาเชื่อว่าจะมีกลางร้ายและเคราะห์ตามมา ทนที่ที่ลูกของเขาคลอดออกมาเป็นสตรีเพศก็จะกังวลใจ การเกลียดชังลักษณะนี้ ทำให้พวกเขาจับลูกสาวไปฝังทั้งเป็น ซึ่งการฝังลูกสาวที่กระทำกันนั้นในบางเผ่าอาหรับในสมัยนั้นสาเหตุหลากหลายขึ้นอยู่กับฐานะของแต่ละครอบครัว บางคนทำด้วยความละอายใจ บางคนทำไปเมื่อพบว่าในตัวเธอมีข้อบกพร่อง

เรื่องราวที่น่าเศร้าสลดสำหรับสตรีได้สิ้นสุดลง หลังจากที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ส่งท่านรอซูล ﷺ มาบนผืนแผ่นดินนี้พร้อมกับสถาปนาสถานภาพอันทรงคุณค่าแก่สตรีให้โลกมนุษย์ได้รับรู้อิสลามได้มอบเกียรติและศักดิ์ศรีรวมถึงความยุติธรรมแก่สตรีกลับคืนมา อัลลอฮ์ ﷻ ได้ให้เกียรติสตรีด้วยการประทานอายะฮ์ อัลกุรอานซูเราะฮ์ อันนิซาอ์ ﷻ เป็นซูเราะฮ์ที่เกี่ยวกับสตรี บทนี้

กล่าวถึง สิทธิของสตรี เด็กกำพร้า โดยเฉพาะเด็กกำพร้าที่เป็นหญิง การเลี้ยงดู การให้การอบรม สิทธิของสตรีในเรื่องมรดก การหาเลี้ยงชีพ การแต่งงาน การรักษานวลสงวนตัว สิ้นสุดเมื่อเธอแต่งงาน สิทธิของสามีที่มีต่อภรรยา สิทธิของภรรยาที่มีต่อสามี และการทำดีต่อคนรอบข้าง รวมถึงการใช้ชีวิตในด้านอื่นๆอีกด้วย

ในประวัติศาสตร์อิสลามได้กล่าวถึงสตรีที่สร้างวีรกรรมอย่างน่าชื่นชมของบรรดาศอฮาบียะฮุและภรรยาท่านนบี ที่ปรากฏในยุคต้นของอิสลาม คือ ท่านหญิงคอดีญะฮฺ บินตี คุวัยลิด ภรรยาคนแรกของท่านนบี สตรีผู้เป็นต้นแบบในด้านธุรกิจ ท่านได้ใช้ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นทางในการประกอบธุรกิจ เป็นสตรีที่ขึ้นชื่อว่ามีความซื่อสัตย์ จนได้ฉายาว่า “อูฮิเราะฮฺ” อีกทั้งยังได้รับการยกย่องจากท่านนบีว่า เป็นสตรีที่ดีที่สุดในโลกและได้รับการรับว่าจากท่านนบีว่าเป็นชาวสวรรค์อีกด้วย ส่วนอีกท่านหนึ่งคือ ท่านหญิงอาอิชะฮฺมารดาแห่งศรัทธาชน ท่านมีบทบาทโดดเด่นในหลายๆด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษา ถือได้ว่าเป็นผู้นำด้านวิชาการ จนได้รับขนานนามว่า “อาลิมะฮฺ ฟากิฮะฮฺ” หมายถึง ประชาชนสตรีผู้รอบรู้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งท่านถูกยอมรับในฐานะที่เป็นสตรียุคแรกของอิสลาม ท่านหญิงอาอิชะฮฺได้รับการศึกษาตั้งแต่ อายุยังน้อยภายในบ้านอบูบักร (ร.ฎ.) ผู้เป็นบิดา โดยท่าน อบูบักรให้ความสำคัญในด้านการท่องจำอัลกุรอาน อัลฮาดิษ วรรณกรรมอาหรับ และชีวประวัติบุคคลสำคัญ ตั้งแต่อายุยังน้อย ครั้นเมื่อโตขึ้นท่านหญิงได้สมรสกับท่านนบี ﷺ และได้มาอยู่ในบ้านของท่านนบี ﷺ ทำให้เกิดความคิด มีข้อสงสัยในเรื่องต่างๆ จึงได้ถามท่านนบี ﷺ ทุกครั้ง เมื่อได้รับคำตอบท่านหญิงก็จะจดจำและบอกต่อไปยังบรรดาศาสนิกษย์ของท่านทุกคน ทั้งนี้ยังมีบทบาทในการให้คำปรึกษาแก่บรรดาเคาะลีฟะฮฺสุลต่านถึงมออาเวียฮฺ(ร.ฎ.) อีกด้วย จนกระทั่งสิ้นชีวิต โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับผู้หญิงโดยตรง ท่านสามารถให้ความกระจ่างเป็นอย่างดี ทั้งนี้ยังเป็นบรมครูแก่บรรดาเศาะฮาบะฮฺและตาบิอิน (พาทือเมาะ หงะหงอ, 2547 : 30) ท่านหญิงอาอิชะฮฺเป็นสตรีผู้มีสติปัญญาเฉียบแหลมและมีความจำที่น่ายกย่องมาก ท่านเป็นหนึ่งในแหล่งข้อมูลหะดีษที่เชื่อถือได้ มีรายงานถึง 2,210 ตอนด้วยกัน คนที่สาม คือ ท่านหญิงฟาฏิมะฮฺ อัชชะฮฺรอฮฺ บุตรีคนสุดท้ายของท่านนบี ﷺ กับท่านหญิงคอดีญะฮฺ บินตี คุวัยลิด เป็นภรรยาของท่านอะลี บิน อับดุลิบบ คอลิฟะฮฺอรรอชีดุน คนที่ 4 ท่านหญิงฟาฏิมะฮฺ อัชชะฮฺรอฮฺ ได้เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากท่านนบีให้เป็นผู้นำของบรรดาเหล่าสตรีทั่วพิภพ (Sayyidatun-nisa il- Alamin) ตั้งแต่ประชาติ นบีอะดัมจนถึงวันกิยามะฮฺ อีกทั้งยังเป็นต้นแบบของสตรีในด้านการเป็นแม่ศรีเรือน เป็นสตรีที่อุทิศตนเพื่อครอบครัวอย่างจริงจังและเป็นที่ยอมรับยกย่อง ท่านมีความสุขกับการดริบยะฮฺต่างๆ ประนินบิตสามี ทำงานบ้าน ตักน้ำ จนมีทั้งสองข้างท่านหยาบกร้านบอบช้ำ มีรอยแผลหลายจุด โม่แป้งด้วยตนเอง จนมีผงขาวๆติดที่เสื้อผ้า เพราะทำงานหนัก

จนเกินไป ถึงแม้ท่านจะมีคนใช้ในบ้านมาช่วยงาน แต่ท่านก็ยังทำงานบ้านด้วยตนเอง โดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย

ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างบางส่วนของสตรีที่ได้รับเกียรติอันสูงส่งจากอิสลามและยังมีศอฮาบียะฮ์ที่ได้รับเกียรติอันทรงคุณค่านี้อีกมากมายที่มีได้กล่าวมา ณ ที่นี้ จากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และหลักฐานต่างๆที่ปรากฏในอัลกุรอานน่าจะเพียงพอสำหรับการยกระดับฐานะอันสูงส่งของสตรีในอิสลามและสามารถสร้างความมั่นใจในสถานภาพของสตรีทุกรูปแบบ โดยไม่มีคำว่า “ สตรีถูก กดขี่ข่มเหง ” อีกต่อไป

ถึงแม้ในอดีต ผู้คนมักมองสตรีว่าเป็นเพศที่อ่อนแอ ต้องเป็นผู้ตามบุรุษเพศเสมอมา ดังตัวอย่างสุภายิตไทยที่มองว่าบุรุษเป็นข้างเท้าหน้า สตรีเป็นข้างเท้าหลัง ในปัจจุบัน โลกมุสลิมได้แสดงให้เห็นแล้วว่า อิสลามได้กำหนดให้บุรุษและสตรีมีเกียรติและศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมกัน จารูวัจน์ สองเมือง (2557 : 38) ได้กล่าวว่า ผู้หญิงถูกกำหนดครั้งแรกได้อย่างน่าประทับใจ นั้นเพราะสถานภาพแรกของสตรีนั้น คือการเป็นส่วนหนึ่งของผู้ชาย สองเพศนี้เกิดจากกันและกัน ฮาวาถูกสร้างขึ้นจากซี่โครงของอะดัมและต่อมา ฮาวาคือผู้ให้กำเนิดบุตรมากมายจนสามารถสืบเชื้อสายเผ่าพันธุ์มาจนถึงปัจจุบัน หญิงไม่ใช่ใครใด นอกจากคู่ของชาย ด้วยพลังสองเพศนี้ สร้างอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ให้เกิดขึ้นบนโลก ซึ่งการสร้างสรรค์เหล่านี้เป็นภารกิจสำคัญที่พระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ขึ้น ยูซุฟ นิมะ (2557 : 105) ได้กล่าวว่า สตรีเป็นผู้เคียงคู่กับบุรุษในการทำงานเจริญชนสู่ความดีและมีการสร้างสรรค์ให้สังคม มีความสุขและความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เมลานา อบุล อะฮฺดุลลา มาคูดีย (อ้างใน กุฎามะฮฺ 2557 : 35) กล่าวว่า กิจการทั้งหลายที่เกี่ยวกับสตรีก็มีความสำคัญเท่ากับส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ชาย ทั้งคู่ต้องพึ่งพาอาศัยกันและกันเหมือนล้อกับเกวียนที่ต้องทำหน้าที่ร่วมกันเท่านั้นจึงจะทำงานได้ ยูซุฟ ก็อรฏอวีย (อ้างใน กุฎามะฮฺ 2557 : 49) กล่าวว่า ส่วนหนึ่งที่เป็นสิทธิของสตรีคือ การให้สตรีมีการศึกษาและการปฏิบัติเพื่อให้มีบทบาททางการเมืองและบทบาทในการพัฒนาประเทศและสนามการทำงานอื่นๆ และมีรายงานว่า นบี ﷺ กล่าวไว้ว่า “มนุษย์ทุกคนต่างมีความเท่าเทียมกัน (ท่านเปรียบเทียบความเท่าเทียมดั่งก้านของหวี) คนอาหรับไม่ได้ดีไปกว่าคนไม่ใช่อาหรับ คนผิวขาวไม่ได้ดีไปกว่าคนผิวดำ และบุรุษไม่ได้ดีไปกว่าสตรี ผู้ที่เป็น ที่ชื่นชอบ ณ อัลลอฮฺ ﷻ นั้น ได้แก่ ผู้ที่เกรงกลัวพระองค์และประกอบในคุณงามความดี” จากโองการดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า สตรีเพศหรือบุรุษเพศต่างก็มีสิทธิมีศักดิ์ศรีที่เท่าเทียมกัน

ความเป็นผู้นำหรือที่เรียกว่าภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นหัวใจของการบริหารและการจัดการ เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามและปฏิบัติตามได้อย่างเต็มที่มี

ประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสมัยใหม่จะต้องเป็นผู้ที่รู้ทั้ง ศาสตร์ คือ กฎ ระเบียบ ทฤษฎีต่าง ๆ และศิลป์ในการบริหารงานซึ่งทฤษฎีนั้นเป็นเพียงเครื่องมือหรือเป็นแนวทาง ส่วนความสามารถที่จะนำทฤษฎีไปใช้ในการจัดการองค์การให้มีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้น อยู่กับศิลปะในการเป็นผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพนั้น ไม่มีสูตรสำเร็จในการบริหารเพราะความสำเร็จขึ้น กับหลายปัจจัย อาทิ สภาวะแวดล้อมสถานการณ์ ความพร้อมของทรัพยากร นโยบาย ผู้ตาม และเป็นที่ยอมรับประการหนึ่งว่าความสำเร็จขององค์การนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการ ของกลุ่มบุคคลในระดับผู้บริหารว่ามีความเป็นผู้นำที่ดีมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด (วีระวัฒน์ ปนนิตามัย, 2544 : 183) กลุ่มสตรีซึ่งคลุกคลีอยู่กับบริหารการศึกษาในด้านความเป็นผู้นำ ด้านการสร้างสมดุลกับวิธีการสร้างสมดุลระหว่างหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานการศึกษากับภาระหน้าที่ต่อครอบครัว แม้ว่าสตรีที่เป็นผู้นำในศตวรรษที่ 21 มีเสรีภาพที่จะเลือกออกมาทำงานนอกบ้านในลักษณะเดียวกับผู้ชาย แต่ผู้ส่วนใหญ่ยังคงพยายามรักษาสมดุลระหว่างงานที่รับผิดชอบกับภาระหน้าที่ในครอบครัว การจัดการเรื่องในครอบครัวและคอยให้การดูแลแก่สมาชิกซึ่งถูกมองว่าเป็นหน้าที่ของสตรี ทำให้เห็นอีกมิติหนึ่งของความเป็นผู้นำของสตรีและการพัฒนาศักยภาพของตัวเอง

ปัจจุบันสตรีมีความรู้ความสามารถและมีภาวะผู้นำพร้อมที่จะได้รับการยอมรับในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษามากขึ้น และคาดว่าในอนาคตจะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้บริหารสตรีจึงต้องมีความรู้ความสามารถเป็นอย่างดีในเรื่องทิศทางการศึกษาของไทยโดยให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น ซึ่งจะต้องเป็นไปอย่างสัมพันธ์และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมยุคสารสนเทศและการปฏิรูปการศึกษาสอดคล้องกับความเป็นไทย ดำรงเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยไว้ส่วนหนึ่ง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ จะเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่นั้นผู้บริหารสตรีจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านการศึกษาที่เหมาะสมกับสังคมยุคโลกาภิวัตน์เป็นอย่างดี มีความรู้ความสามารถในเทคนิค วิธีการแสวงหาความรู้เพื่อการก้าวทันสถานการณ์ของสังคมโลก ต้องมีทักษะกระบวนการในการบริหารและการจัดการศึกษา สามารถปรับปรุง พัฒนาสถาบันการศึกษาให้มีคุณภาพและทันสมัยอยู่เสมอ เพราะการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากรภายในตลอดจนภายนอกสถาบันการศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารเช่นกัน สตรีมุสลิมในปัจจุบันมีบทบาทการเป็นผู้นำหลายด้าน อาทิ ด้านการศึกษา การเมือง การท้องถิ่น การปกครอง การพัฒนาสังคม ตลอดจนด้านเศรษฐกิจ การเป็นผู้นำของสตรีมุสลิมมีข้อจำกัดและมีกรอบที่ชัดเจนซึ่งเป็นแนวทางที่อิสลามกำหนดไว้เป็นหลักที่ควรปฏิบัติ นั่นคือ การออกนอกบ้านของสตรีมุสลิมนั้นต้องมีะหุอมหรือได้รับการอนุญาตจากผู้ปกครอง บิดา หรือสามี และต้องแต่งปกปิดร่างกายส่วนที่พึงสงวนให้มิดชิด ไม่แต่งกายด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์ที่บางและรัดรูป

จนเกินไปตามที่อิสลามได้กำหนดไว้ในเรื่องการแต่งกายของสตรี การทำงานของสตรีมุสลิมต้องเป็นงานปลอดภัยไม่โลด โผนจนเกินไป ซึ่งเป็นงานที่เหมาะสมกับสตรี ในปัจจุบันสตรีมุสลิมหลายคนที่ยังไม่เข้าใจหลักคำสอนนี้อย่างชัดเจน ทำให้สตรีมุสลิมทั้งที่เป็นผู้นำและไม่ได้เป็นผู้นำปฏิบัติตนในการออกมามีบทบาทในสังคมนอกบ้านอย่างผิดๆซึ่งพฤติกรรมดังกล่าว มักจะเกิดจากความไม่รู้ บางคนรู้แล้วแต่ปล่อยปละละเลย ซึ่งข้อปฏิบัติตามหลักคำสอนนี้ถือเป็นเกราะป้องกันตัวของสตรีให้พ้นจากพิษณะฮุและสิ่งที่ไม่ดีหลายอย่างทีเดียว ในด้านการศึกษาที่เช่นเดียวกัน สตรีเริ่มมีบทบาทและได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารทางการศึกษามากขึ้นตั้งแต่ระดับโรงเรียนถึงระดับกระทรวง ซึ่งพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสำคัญต่อหน่วยงานเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้บริหารที่มีพฤติกรรมภาวะผู้นำที่เหมาะสม จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานเกิดผลดี และมีประสิทธิภาพในการบริหารงาน อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังมีผู้บริหารสตรีในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามน้อยกว่าผู้บริหารชาย จากข้อมูลสารสนเทศของสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1 ประจำปี 2558 พบว่า มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ประเภทสอนศาสนาควบคู่สามัญที่จัดตั้งถูกต้องตามกฎหมายจำนวน 51 แห่ง มีผู้บริหารสตรีจำนวน 17 คน ซึ่งนับว่าอัตรากำลังของผู้บริหารหญิงในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอยู่ในระดับสูงพอสมควร

การวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา นับว่าเป็นวิจัยค่อนข้างใหม่ซึ่งยังไม่มีวิจัยที่เจาะจงเฉพาะภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม การวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลและแนวทางในการส่งเสริมพัฒนา ปรับปรุงการบริหารงานของผู้บริหารสตรีในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำผู้บริหารสตรีของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามประเภทการทำงานและขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อประมวลแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบระดับภาวะผู้นำ ความแตกต่าง และแนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา
2. เป็นข้อมูลพัฒนาผู้บริหารสตรี และเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาผู้บริหารสตรีให้สอดคล้องกับความต้องการของครู
3. เป็นประโยชน์ในการนำไปเป็นแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำให้แก่ผู้บริหารสตรีในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีคำถามการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

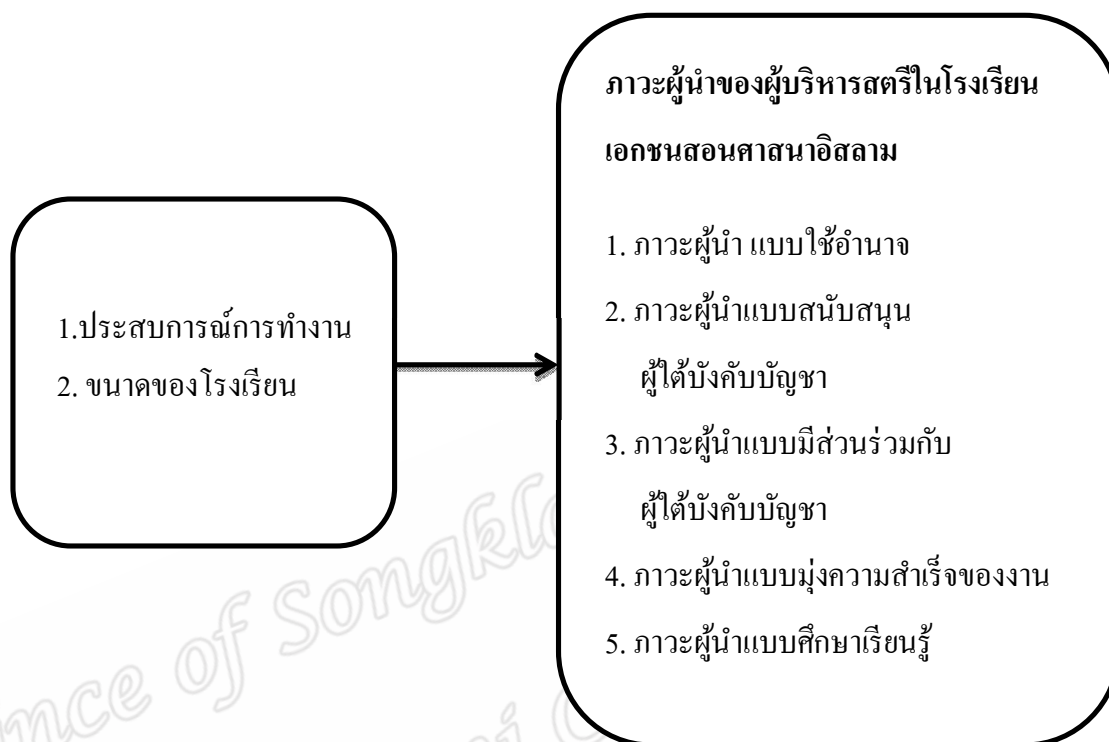
1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา อยู่ในระดับใด
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา ที่จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียนแตกต่างกันหรือไม่
3. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา เป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำผู้บริหารสตรี ที่ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยและแนวคิดทฤษฎี จาก 9 แนวคิด ได้แก่ เฮ้าส์และมิทเชลล์ (House&Mitchell ,1974) บัส (Buss ,1985) ยูล์ค (Yulk ,1994) อูลริค (Ulrich ,1996) อะโวลีโอ (Avolio ,1999) เรดดีน (Reddin,2010) Ahmad Ibrahim abu sin (1981) Zainab Ghazali (1981) Muhammad Romdhon (2001) สามารถสังเคราะห์ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีได้ 5 ด้าน ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำแบบใช้อำนาจ 2) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา 3) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา 4) ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน 5) ภาวะผู้นำแบบศึกษาเรียนรู้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

แผนภูมิภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสตรีในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่าย ครูสายการสอนที่บรรจุในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีผู้บริหารสตรีสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา 17 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสตรีในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ครูที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่าย ครูสายการสอนที่บรรจุในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่มีผู้บริหารสตรีสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนครราชสีมา

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ประสบการณ์การทำงาน แบ่งเป็น

3.1.1 น้อยกว่า 5 ปี

3.1.2 5 – 9 ปี

3.1.3 10 ปีขึ้นไป

3.2 ขนาดของโรงเรียน แบ่งเป็น

3.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

4. ตัวแปรตาม

ขอบเขตด้านเนื้อหาภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรี ได้แก่

4.1 ภาวะผู้นำแบบใช้อำนาจ

4.2 ภาวะผู้นำแบบสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา

4.3 ภาวะผู้นำแบบส่วนร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา

4.4 ภาวะผู้นำแบบความสำเร็จของงาน

4.5 ภาวะผู้นำแบบศึกษาเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้นำ หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับการยกย่องให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารใช้ความรู้ความสามารถสูงใจหรือบังคับบัญชาผู้อื่นหรือผู้ใต้บังคับบัญชาในหน่วยงานให้ปฏิบัติหน้าที่จนบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งวัดจากแบบสอบถามครูสายปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนราธิวาส

ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมหรือคุณลักษณะต่างๆของผู้บริหารที่แสดงถึงความสามารถในการบริหารออกมาให้ปรากฏแก่สายตาหรือการรับรู้ของผู้อื่นอันจะช่วยให้การดำเนินกิจการต่างๆขององค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนด

(1) **ภาวะผู้นำแบบใช้อำนาจ** หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงการใช้อำนาจหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชาโดยบอกกล่าวต่อผู้บังคับบัญชาถึงความคาดหวังจากผู้ใต้บังคับบัญชาในเรื่องงาน โดยชี้แจงรายละเอียดของงานที่จะมอบหมาย กำหนดตารางงาน กำหนดมาตรฐาน พร้อมทั้งชี้แจงบทบาทและออกคำสั่งผู้ใต้บังคับบัญชาที่ชัดเจน ผู้บริหารมีพลังอำนาจด้านความรู้สร้างแรงบันดาลใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการทำงานได้ดี มีการชี้แนะและบอกวิธีการเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้โดยมีการมอบสิ่งตอบแทนให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่สร้างผลงานที่มีคุณภาพสูง

(2) **ภาวะผู้นำแบบสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา** หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำให้ความสำคัญในเรื่องสัมพันธภาพกับผู้ใต้บังคับบัญชา มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชามีความเป็นมิตรและเป็นกันเอง ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าถึงง่าย อีกทั้งยังเข้าใจและสนใจทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชา มีการปฏิบัติอย่างเสมอภาคยุติธรรมไม่ลำเอียงไวต่อความรู้สึก อ่อนโยน เอาใจใส่ดูแล มีน้ำใจ ส่งเสริมและสนับสนุนความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีความเมตตากรุณาและเข้าอกเข้าใจ ผู้ใต้บังคับบัญชาใส่ใจสวัสดิภาพความเป็นอยู่และความต้องการในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา ให้เกียรติสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาให้เจริญก้าวหน้า ให้การสนับสนุน สร้างแรงจูงใจและสร้างบรรยากาศที่ดีของการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา

(3) **ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา** หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำให้ความสำคัญกับผู้ใต้บังคับบัญชาและงานไปพร้อม ๆ กัน และเท่าๆกันรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชากระตุ้นความคิด สนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการประชุมหารือ เน้นการใช้กระบวนการชูรอ (ปรึกษาหารือ) ในการบริหาร โดยเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจผู้นำจะพยายามหลีกเลี่ยงการออกคำสั่งแต่มักจะแสดงพฤติกรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยการขอคำปรึกษาก่อนที่จะตัดสินใจ ขอความคิดเห็น และข้อเสนอแนะกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการประชุมกับผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ

(4) **ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จของงาน** หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำให้ความสำคัญในเรื่องงานสูง โดยกำหนดเป้าหมายของงานที่ชัดเจนจัดโครงสร้างและขอบเขตงานของตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มีการมอบหมายงาน การติดตามการทำงานการประเมินการปฏิบัติงานตลอดจน เสาะหาวิธีการทำงานและแก้ไขปัญหาที่ดีมีความขยัน มุ่งมั่น กล้าคิดกล้าทำ มีความคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาสูง และมีการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ รวมทั้งการตั้งความคาดหวังต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการแสดงความมั่นใจว่าผู้ใต้บังคับบัญชาจะสามารถปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานสูง ได้สำเร็จและใช้

ความพยายามสุดความสามารถในการดำเนินงานพร้อมมอบหมายต่ออัลลอฮ์ ﷻ เชื่อมั่นว่าความสำเร็จและความล้มเหลวจากการดำเนินงานนั้นเป็นความประสงค์ของอัลลอฮ์ ﷻ

(5) **ภาวะผู้นำแบบศึกษาเรียนรู้** หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำให้ความสำคัญในเรื่องการในการศึกษาหาความรู้วิทยาการใหม่ๆ หมั่นศึกษาดูงานนอกสถานที่ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและการจัดการเรียนรู้การจัดการบรรยากาศการเรียนรู้ การบริหารกิจการนักเรียน งานแนะแนว เทคโนโลยีสารสนเทศ นิเทศและประเมินการสอนให้คำแนะนำการเรียนการสอนให้แก่ครู แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครูและผู้ที่บังคับบัญชาสายงานอื่น เป็นแบบอย่างและที่ปรึกษาการสอนแก่ครู ส่งเสริมให้ ผู้ได้บังคับบัญชาเข้าร่วมประชุมสัมมนาอบรมเกี่ยวกับการสอนและมีการแบ่งปันความรู้จากการอบรมให้ผู้ได้บังคับบัญชาตลอดจน สนับสนุนให้ผู้ได้บังคับบัญชาพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีการจัดกลุ่มศึกษาอิสลาม(ระบบฮาลาเกะฮฺ) กลุ่มศึกษาอัลกุรอาน (ฮาลาเกะฮฺอัลกุรอาน) แก่ผู้ได้บังคับบัญชา เพื่อพัฒนาจิตวิญญาณพร้อมๆกับพัฒนาตนเองในด้านการทำงานและองค์กรให้มีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารสตรี หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียนที่เป็นสตรี

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดนราธิวาส
หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ประเภทศาสนาควบคุมสามัญ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดนราธิวาส

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ ดังนี้

1. ﷻ อ่านว่า “**สุบฮานะฮฺวะตะอาลา**” เป็นคำสรรเสริญต่อเอกองค์อัลลอฮ์ แปลว่า อัลลอฮ์ผู้ทรงมหابริสุทธิ
2. ﷻ อ่านว่า “**คือลัลลลอฮฺอะลียะฮฺวะลัลลัม**” เป็นคำสรรเสริญและขอพรแต่ท่านบีมุฮัมมัด แปลว่า ขออัลลอฮ์ ﷻ ทรงสดุดีและให้ความสันติแก่ท่าน
3. “...” อัญประกาศ จะใช้สำหรับการแปลอัลกุรอานอัลหะดีษ ชื่อหนังสือและคำพูดของคนสำคัญและคนให้สัมภาษณ์
4. (...) วงเล็บเดี่ยว จะใช้สำหรับการเขียนอ้างอิง การอ้างอิงอัลกุรอานและการอธิบายศัพท์ที่สำคัญ
5. (()) วงเล็บคู่ จะใช้สำหรับตัวบทอัลหะดีษ